

Yhdysvaltojen Suomen-politiikka Paasikiven kaudella

Yhdysvaltojen politiikka Suomen suhteen määräytyi ensisijaisesti suurvallan maailmanlaajuisten intressien kokonaisuuden osana, mutta siinä oli tilaa myös kahdenväliselle erityissuhteelle. Suomi oli saanut Yhdysvalloissa ennen toista maailmansotaa hyvän maineen, eikä liittyminen sotaan Saksan rinnalle vuonna 1941 kokonaan kuluttanut tuota pääomaa. Yhdysvaltojen päämääränä oli silloin saada Suomi irti sodasta erillisrauhalla mutta kuitenkin millään lailla vaarantamatta suhteita omiin liittolaisiin. Tuollainen verraten neutraali asenne Suomeen jatkui myös sodan päätyttyä. Yhdysvallat palautti kesällä 1944 katkaisemansa diplomaattisuhteet Suomeen jo elokuussa 1945.

Kylmän sodan alkuvaiheessa Yhdysvallat antoi Suomelle sen verran lainoja, ettei maan talous joutunut vaaraan. Toisaalta amerikkalaiset eivät halunneet rahojen virtaavan sotakorvauksien muodossa Neuvostoliittoon. Näissä puitteissa Suomi sai vuosina 1945 - 1947 yhteensä 67 miljoonan dollarin lainat. Suomen jättäytyminen pois Marshall-avusta ei katkaissut taloudellisia tai poliittisia suhteita, vaikka sellaista mielialaa oli Yhdysvaltojen hallinnossa. Puolustusministeriössä laaditussa strategisessa arvioissa todettiin, että Suomi oli "särö Neuvostoliiton laskemassa rautaesiripussa", joten tilanne kannatti säilyttää entisellään.

Suomi muodosti koko Paasikiven kauden ajan Yhdysvaltojen strategiassa erikoistapauksen, johon ei voinut soveltaa sellaisenaan patoamispolitiikan standardiratkaisuja. Yhdysvallat ei yleensä suvainnut puolueettomuutta blokkien välissä tai ylläpitänyt läheisiä suhteita Neuvostoliiton vaikutuspiiriin kuuluvien maiden kanssa. "Paasikiven linja" nähtiin kuitenkin vuoden 1948 jälkeen menestyksenä myös amerikkalaisten intressien kannalta. Sille ei nimittäin löydetty parempaa vaihtoehtoa.

Amerikkalaiset hyväksyivät hiljaisesti myös Paasikiven ajatuksen, että Neuvostoliiton intressit Suomessa olivat ensi sijassa sotilasstrategisia ja luonteeltaan puolustuksellisia. Rauhan aikana ei näyttänyt ylivoimaiselta tukea suomalaisia siinä määrin, että Suomi pysyi itsenäisenä ja länteen hyviä taloudellisia ja kulttuurisuhteita ylläpitävänä maana. Sodan sattuessa Suomen arvioitiin joutuvan Neuvostoliiton miehittämäksi, joten siihen varauduttiin asianmukaisin vastatoimin. Niihin ei kuulunut Suomen puolustaminen vaan omien pommikoneiden ylilentöjen varmistaminen ja mahdollisen vastarintaliikkeen tukeminen.

Paasikiven kauden lopulla Yhdysvalloissa kasvoi tyytymättömyys Suomen asemaa kohtaan, sillä se nähtiin liian hyvänä mallina "rauhanomaisesta rinnakkaiselosta". Washingtonissa pelättiin esimerkin vaikutuksen leviävän pohjoismaisten Nato-liittolaisten keskuuteen. Lisäksi lännen taloudelliset edut olivat vaarantumassa. Amerikkalaiset eivät kuitenkaan halunneet vaarantaa Suomen takia Kansainvälisen politiikan "suojasäätä", joten tilanne jatkui pääpiirtein entisellään. Suomi muodosti jo vakiintuneen osan herkkää Pohjolan tasapainoa, jonka ylläpitäminen oli Yhdysvalloille edullisempaa kuin kriisien synnyttäminen.

Lähteenä mm: Jussi Hanhimäki, Rinnakkaiseloa patoamassa. Yhdysvallat ja Paasikiven linja 1948 - 1956 (1996).

